

**Pierwszy Regionalny Okrągły Stół
dotyczący
Finansowania Efektywności Energetycznej
17 listopada 2021 (on-line)
Sprawozdanie**

Organizator:

Agencja Użytkowania i Poszanowania Energii Andrzej Gołąbek

91-334 Łódź, ul. Kwidzyńska 14

<http://www.auipe.pl/projekty/roundbaltic>

auipe@auipe.pl

1 TŁO SPOTKANIA

Tło spotkania było podyktowane wynikami diagnozy¹ sporządzonej w pierwszej fazie projektu Round Baltic.

Przedmiotem diagnozy jest próba:

- identyfikacji potencjałów finansowania poprawy efektywności energetycznej w sektorach budownictwa mieszkalnego wielorodzinnego, jednorodzinnego i użyteczności publicznej oraz w MŚP w województwie łódzkim,
- ilustracja funkcjonujących instrumentów finansowych i ram dla inwestycji w poprawę efektywności energetycznej,
- formułowanie wstępnych rekomendacji w celu zwiększenia zdolności finansowania zrównoważonych inwestycji.

Diagnoza regionalna wskazała, że realizacja założonych celów poprawy efektywności energetycznej w regionie wymaga znacznych nakładów finansowych. Obecnie w województwie łódzkim wykorzystywanych jest wiele mechanizmów finansowych, wspomagających wdrażanie projektów w obszarze efektywności energetycznej, zarówno lokalnych jak i krajowych, zwrotnych i dotacyjnych.

Głównym problemem w województwie łódzkim jest dostęp do atrakcyjnych źródeł finansowania działań w zakresie efektywności energetycznej. Dla budynków użyteczności publicznej istniejące formy dofinansowania termomodernizacji są niewystarczające do pokrycia potrzeb w gminach województwa łódzkiego poza dużymi miastami. W celu zwiększenia modernizacji budynków mieszkalnych wymagane jest dotarcie z instrumentami finansowymi do ośrodków miejsko-wiejskich w województwie łódzkim, w których poziom termomodernizacji budynków jest bardzo niski. Wzory umów, wymiana najlepszych praktyk i wytyczne, w szczególności odnoszące się do umów o poprawę efektywności energetycznej, także mogą pomóc w rozwoju tego rodzaju projektów.

Głównym celem działania w ramach projektu będzie zwiększenie dostępności finansowania efektywności energetycznej poprzez:

- wzmocnienie sieci doradztwa energetycznego na poziomie gmin lub powiatów
- organizacji punktów obsługi kompleksowej (one-stop-shop)
- zaangażowanie regionalnych podmiotów publicznych i niepublicznych
- mobilizację sektora finansowego
- stworzenie możliwości wymiany doświadczeń oraz porównania prowadzonych działań

Wszystkie zakładane cele mogą być realizowane w przypadku właściwej edukacji i przygotowania społeczeństwa do właściwego rozumienia problematyki sposobów pozyskiwania i właściwego wykorzystania energii, związane korzyści i zachęty ekonomiczne dla społeczeństwa z kierunkami pożądanego rozwoju w zakresie oszczędzania energii.

Podsumowując, kluczowym elementem wspomagającym osiągnięcie zakładanych w regionie łódzkim celów związanych z inwestycjami w zakresie efektywności energetycznej, jest nie tylko stworzenie odpowiednich instrumentów finansowych dla ich realizacji, ale również oferta informacyjno-edukacyjna przybliżająca je potencjalnym inwestorom.

---

¹ https://sape.org.pl/wp-content/uploads/2021/01/RoundBaltic_Diagnoza-krajowa.pdf

W osiągnięciu celów może pomóc przede wszystkim szeroka wiedza inwestorów na temat dostępności źródeł finansowania inwestycji jak i wsparcie doradcze dla takich działań. Potrzebne są zatem kampanie informacyjno-edukacyjne, nie tylko dla osób fizycznych, ale także zarządców nieruchomości czy przedsiębiorców i JST.

Zalecenia wynikające z diagnozy regionalnej dla województwa łódzkiego wskazywały następujące działania i potrzeby, które można odnieść do poszczególnych sektorów budynków w zależności od ich przeznaczenia.

Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych

Projekt RoundBaltic może przyczynić się do ustanowienia nowych i zmian obecnych ram wsparcia finansowania efektywności energetycznej dzięki dyskusjom prowadzonym w ramach Okrągłych Stołów oraz współpracy Regionalnej Rady Doradczej. Może wspomóc również realizację zadań wskazanych w Programie Ochrony Powietrza dla strefy łódzkiej wyznaczonych w celu podniesienia efektywności ograniczenia emisji z sektora komunalno-bytowego na terenie województwa łódzkiego poprzez:

- koncentrację wsparcia termomodernizacji i wymiany kotłów w budynkach zamieszkiwanych przez osoby ubogie, starsze, niezaradne życiowo oraz niewykształcone (domy jednorodzinne i wielorodzinne, w tym komunalne, TBS i specjalnego przeznaczenia),
- zaplanowanie instrumentów wsparcia nakierowanego na łagodzenie ekonomicznych skutków przeprowadzonej wymiany kotłów (np. zwiększenia kosztów paliwa lepszej jakości),
- wprowadzenie w województwie systemu wsparcia doradczego na poziomie gmin,
- zwiększenie skuteczności przyjętych kanałów informacyjnych i komunikacyjnych,
- prowadzenie w gminach projektów takich jak PONE, które zwiększają możliwość wsparcia finansowego dla mieszkańców małych gmin i wsi, a co za tym idzie ilość prowadzonych działań,
- podejmowanie inicjatyw w zakresie projektów skierowanych do mieszkańców, polegających na współfinansowaniu przez samorządy inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii (montaż pomp ciepła, kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych), a także dopłat do wymiany źródeł ogrzewania
- wsparcie informacyjne i doradcze dla właścicieli domów jednorodzinnych w oparciu o programy „Czyste powietrze” i „Mój prąd

Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej

Obecnie największy udział w finansowaniu działań mają środki własne inwestorów samorządów lokalnych, na których spoczywa obowiązek wdrażania wymagań wspólnotowych. Dla budynków użyteczności publicznej istniejące formy dofinansowania termomodernizacji są niewystarczające do pokrycia potrzeb w gminach województwa łódzkiego poza dużymi miastami. Realizacja działań, niejednokrotnie, pociąga za sobą konieczność skorzystania z kredytów bankowych. Wsparcie z budżetu Państwa jest stosunkowo niewielkie i nie przekracza kilku procent. Znacząca część inwestycji publicznych realizowanych w regionie łódzkim jest współfinansowana przez fundusze unijne. Realizację zadań z zakresu efektywności energetycznej w budynkach użyteczności może wspomóc:

- dotarcie z instrumentami finansowymi do ośrodków miejsko-wiejskich
- wzmacnianie współpracy i partnerstwa samorządów, m.in. poprzez promowanie i uświadamianie korzyści płynących ze współdziałania w ramach realizacji strategii

- i projektów, w tym tworzenie platform wymiany wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk, wprowadzanie mechanizmów zachęcających samorządy do wspólnego podejmowania przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej, integrujących źródła finansowania jednostek samorządu terytorialnego i innych podmiotów.
- rozwój systemu doradztwa w zakresie efektywności energetycznej i OZE, w tym zwiększenie liczby Energetyków Gminnych i wyszkolenie co najmniej jednego Energetyka Gminnego w każdej gminie.
  - redukcja barier w celu uruchomienia funduszy sektora prywatnego dla realizacji zadań efektywności energetycznej w formie np. ESCO, PPP – wymiana doświadczeń, wzorów umów itp.

Podsumowując, kluczowym elementem wspomagającym osiągnięcie zakładanych w regionie łódzkim celów związanych z inwestycjami w zakresie efektywności energetycznej, jest nie tylko stworzenie odpowiednich instrumentów finansowych dla ich realizacji, ale również oferta informacyjno-edukacyjna przybliżająca je potencjalnym inwestorom.

Powyższe wnioski z diagnozy regionalnej posłużyły jako wskazówki przy kształtowaniu programu Pierwszego Regionalnego Okrągłego Stołu dotyczącego finansowania efektywności energetycznej w województwie łódzkim organizowanego w ramach projektu RoundBaltic.

2 Pierwszy Regionalny Okrągły Stół dotyczący finansowania efektywności energetycznej w województwie łódzkim

Wydarzenie odbyło się w dniu 17 listopada 2021 roku w godzinach 10:00-15:00 w formule on-line.

2.1 PROGRAM WYDARZENIA

SESJA PLENARNA 10:00-11:30

Moderator Andrzej Gołąbek

- 10:00-10:15** **Otwarcie i powitanie uczestników**
Andrzej Gołąbek AUiPE
- 10:15-10:45** **Informacja o projekcie RoundBaltic**
Zbigniew Michniowski - Stowarzyszenie Poszanowanie Energii i Środowiska SAPE
- 10:45-11:15** **Podstawy prawne jako element motywujący działania - Ustawa o efektywności energetycznej oraz Ustawa o wspieraniu termomodernizacji i remontów**
Dariusz Heim - Zrzeszenie Audytorów Energetycznych
- 11:15-11:30** **Finansowanie działań z zakresu efektywności energetycznej z regionalnych programów operacyjnych wraz z perspektywą finansową 2021-2027**
Agnieszka Więckowska - Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego
- 11:15-11:30** **Prezentacja dotychczasowego systemu doradztwa energetycznego w zakresie efektywności energetycznej oraz oferty finansowej WFOŚiGW**
Michał Ochota - Doradca energetyczny WFOŚiGW w Łodzi
- 11:30-11:45** Przerwa
- 11:45-14:00** Równoległe sesje tematyczne – prezentacje i dyskusje uczestników

SESJA TEMATYCZNA 1 **Finansowanie termomodernizacji budynków mieszkalnych wielorodzinnych**

Dariusz Heim moderator

Piotr Szewczyk reporter

Andrzej Gołąbek przedstawiciel organizatora

- 11:45-12:00** **Prezentacja źródeł finansowania termomodernizacji budynków mieszkalnych wielorodzinnych z WFOŚiGW w Łodzi oraz identyfikacja niezbędnych na poziomie regionalnym działań koniecznych do wsparcia inwestycji w efektywność energetyczną**
Michał Ochota - Doradca energetyczny WFOŚiGW w Łodzi
- 12:00-12:15** **ELENA dofinansowanie do opracowywania dokumentacji technicznej w tym audytów energetycznych dla Wspólnot Mieszkaniowych**
Joanna Józefowicz i Karolina Curyło-Konieczek - BNP Paribas

12:15-13:15 Działania dotyczące efektywności energetycznej realizowane w województwie łódzkim, napotkane bariery oraz identyfikacja potrzebnych działań na poziomie regionalnym, koniecznych do wsparcia inwestycji w efektywność energetyczną

- 12:15-12:30 Maria Kowalska - Łódzkie Stowarzyszenie Zarządców Nieruchomości
12:30-12:45 Michał Łuczak - Urząd Miasta w Uniejowie
12:45-13:00 Andrzej Brodowski - Ozorkowska Spółdzielnia Mieszkaniowa
13:00-13:15 Piotr Lebedziński - Prezes Zarządu SM Radogoszcz – Zachód, audytor energetyczny

13:15-13:30 Montaż finansowy inwestycji

Piotr Stawicki - Doradca w zakresie finansowania inwestycji we Wspólnotach Mieszkaniowych

13:30-14:00 Dyskusja, przedstawienie wstępnego podsumowania sesji przez reportera.

SESJA TEMATYCZNA 2 Instrumenty finansowe służące zwiększaniu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej

Witold Kurczyński moderator

Maciej Muzyczuk reporter

Marta Podfigurna przedstawiciel organizatora

11:45-12:00 Wymiana oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej na energooszczędne i jego wpływ na moc bierną

Montaż instalacji fotowoltaicznej w budynku użyteczności publicznej i możliwości rozliczania prosumenckiego w świetle przepisów o zamówieniach publicznych

Maciej Muzyczuk - Stowarzyszenie Certyfikatorów i Audytorów Energetycznych

12:00-13:00 Działania dotyczące efektywności energetycznej realizowane w województwie łódzkim, napotkane bariery oraz identyfikacja potrzebnych działań na poziomie regionalnym, koniecznych do wsparcia inwestycji w efektywność energetyczną

- 12:00-12:20 Mirosław Madajski - Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Uniejów
12:20-12:40 Dominik Gabrysiak - Wicestarosta Powiatu Zgierskiego
12:40-13:00 Anna Sobierajska Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miasta Zgierza
Krzysztof Łobodziński Naczelnik Wydziału Pozyskiwania Środków Pomocowych Urzędu Miasta

13:00-13:15 Modele one-stop-shop na poziomie regionalnym – doświadczenia UE

Andrzej Rajkiewicz - SAPE/FPE

13:15-13:30 Prezentacja źródeł finansowania termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz identyfikacji niezbędnych na poziomie regionalnym działań koniecznych do wsparcia inwestycji w efektywność energetyczną

Michał Ochota - Doradca energetyczny WFOŚiGW w Łodzi

13:30-14:00 Dyskusja, przedstawienie wstępnego podsumowania sesji przez reportera

14:00-14:15 Przerwa

SESJA PLENARNA 14:15-14:30

Moderator Andrzej Gołąbek

14:15-14:30 Podsumowanie sesji tematycznej 1 *Finansowanie termomodernizacji budynków mieszkalnych wielorodzinnych*

Piotr Szewczyk reporter, Dariusz Heim moderator

14:30-14:45 Podsumowanie sesji tematycznej 2 *Instrumenty finansowe służące zwiększaniu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej*

Maciej Muzyczuk reporter, Witold Kurczyński moderator

14:45-15:00 Pytania i wnioski z sali, podsumowanie obrad i zakończenie

Andrzej Gołąbek AUiPE

2.2 SPRAWOZDANIE Z OBRAD

W celu umożliwienia otwartej dyskusji, spotkanie odbywało się zgodnie z regułą „Chatham House”, co oznacza, że punkty dyskusji nie zostały przypisywane żadnej osobie ani organizacji. Nie dążono do konsensusu poglądów, ale do wygenerowania jak największej liczby pomysłów ważnych dla przyszłości zrównoważonych inwestycji energetycznych w Polsce.

Spotkanie odbywało się w języku polskim.

2.2.1 SESJA PLENARNA OTWIERAJĄCA WYDARZENIE

Otwarcie i powitanie uczestników

Andrzej Gołąbek AUiPE

Pan Andrzej Gołąbek przywitał uczestników, a następnie przedstawił kontekst spotkania oraz ogólne informacje o projekcie RoundBaltic. Wspomniał, iż program spotkania powstał na podstawie wniosków z opracowanej wcześniej diagnozy regionalnej oraz sugestii współpracujących z Agencją przedstawicieli samorządów, zarządców nieruchomości, doradców finansowych, audytorów energetycznych i innych specjalistów. Zwrócił również uwagę na konieczność wspierania efektywności energetycznej oraz rolę audytorów energetycznych w tym zakresie. Wyraził nadzieję na wypracowanie w czasie spotkania jak największej ilości pomysłów spierających finansowanie efektywności energetycznej w województwie łódzkim. Na zakończenie zachęcił uczestników spotkania do aktywnego uczestnictwa.

Informacja o projekcie RoundBaltic

Zbigniew Michniowski - Stowarzyszenie Poszanowanie Energii i Środowiska SAPE

Zbigniew Michniowski rozpoczął swoją prezentację od podkreślenia, że specyficzna sytuacja, w której się znajdujemy, a zwłaszcza splot czynników ekonomicznych, gospodarczych i pandemicznych, wymaga nowego podejścia w zakresie organizacji i finansowania zmian w modelu energetycznym, a projekt RoundBaltic może być znaczącym elementem przyczyniającym się do poprawy tej sytuacji. Przedstawił, że projekt jest kontynuacją poprzednich działań dotyczących finansowania efektywności energetycznej oraz że ma na celu przyspieszenie gospodarcze oraz służyć pomocą samorządom, instytucjom publicznym, MŚP w zakresie racjonalnego gospodarowania

energią. Następnie zarysował konsorcjum projektu, nad którym nadzór sprawuje Komisja Europejska, a osobowo Celine Tougeron, a Partnerami projektu są: z Danii - Energy Consulting Network, z Łotwy - Latvian Environmental Investment Fund, z Polski - Stowarzyszenie Poszanowania Energii i Środowiska. Horyzont czasowy projektu to wrzesień 2020 do sierpień 2023, finansowanie w ramach programu Horyzont 2020. Przedstawione zostały główne cele projektu tj. rozszerzenie ram i wzrostu tempa finansowania poprawy jakości energetycznej w gospodarce. Realizacja tych celów nastąpi przez organizację krajowych i regionalnych Okrągłych Stołów oraz wsparcie merytoryczne. Omówione poszczególne zostały pakiety robocze. Na koniec prelegent podkreślił, że wnioski i rekomendacje z projektu pozwolą organizacjom i instytucjom, zwłaszcza sektorowi społecznemu, przyspieszyć realizację "Zielonego Ładu" i lokalnych polityk, w czym dużą rolę odgrywają budynki mieszkalne, zarządzane przez samorządy, które mają ogromne doświadczenie zdobyte na budynkach publicznych.

Podstawy prawne jako element motywujący działania - Ustawa o efektywności energetycznej oraz Ustawa o wspieraniu termomodernizacji i remontów

Dariusz Heim - Zrzeszenie Audytorów Energetycznych

Przedmiotem prezentacji były akty prawne, których zadaniem jest motywowanie działań w efektywność energetyczną. Pan Dariusz Heim omówił zapisy ustawy o efektywności energetycznej oraz ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów wspierające ten cel. Szczególnie te, które mogą wpłynąć na intensyfikację działań inwestorów w kierunku przygotowania i prowadzenia inwestycji służących poprawie efektywności energetycznej. Podkreślona została możliwość otrzymania korzyści finansowych (świadectw efektywności energetycznej potocznie zwanych białymi certyfikatami) w wyniku realizacji inwestycji oszczędzającej minimum 10 toe/rok energii. Dalej wskazał możliwości finansowania przedsięwzięć termomodernizacyjnych i remontowych z Funduszu Termomodernizacji. W obu tych przypadkach omówił procedurę pozyskania dofinansowania oraz konieczność wykonania odpowiedniego audytu (efektywności energetycznej lub energetycznego). Prelegent zwrócił również uwagę uczestników na obowiązek rejestrowania źródeł ciepła w centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Finansowanie działań z zakresu efektywności energetycznej z regionalnych programów operacyjnych wraz z perspektywą finansową 2021-2027

Agnieszka Więckowska - Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego

Pani Agnieszka Więckowska przedstawiła na jakich zasadach odbywało się wsparcie efektywności energetycznej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. Omówione zostało na jakie działania można było uzyskać wsparcie, jaka była alokacja środków, ile złożono wniosków, a ile podpisano umów z beneficjentami. W swojej prezentacji Pani Agnieszka Więckowska pokazała kilka przykładów dobrych praktyk, czyli wzorcowo zrealizowanych i rozliczonych inwestycji na terenie województwa łódzkiego. Kolejnym aspektem poruszonym w prelekcji były problemy jakie występowały we wdrażaniu IV osi priorytetowej RPO WŁ na przestrzeni lat 2015-2021. Należą do nich:

1. Długi proces opracowania planów gospodarki niskoemisyjnej przez gminy, niezbędnych do uzyskania wsparcia
2. Trudności w realizacji projektów w związku z wyłanianiem wykonawców w postępowaniach przetargowych (brak ofert lub zbyt wysoka cena).

3. Zmiany w prawie krajowym, które wpływały na decyzje potencjalnych beneficjentów w zakresie planowanych inwestycji, w szczególności w odniesieniu do odnawialnych źródeł energii
4. Problemy spowodowane epidemią koronawirusa SARS-Cov-2

Dla poddziałania 3.2 Ochrona Powietrza wskazano następujące bariery:

1. Złożony i czasochłonny proces przygotowania wniosku o pożyczkę, co wynika z konieczności przeprowadzenia audytu ex ante, wykonania szeregu ekspertyz, zdobycia licznych zaświadczeń, opinii i decyzji wydawanych przez organy zewnętrzne
2. Czasochłonny proces weryfikacji przez PF dokumentów, aplikacyjnych
3. Trudny do osiągnięcia kwalifikujący do wsparcia próg 25% efektywności energetycznej
4. Trudności ze zgromadzeniem osób decyzyjnych, co przekłada się nie tylko na problemy z podjęciem niezbędnych decyzji lub przygotowaniem wymaganych dokumentów, ale i na możliwość zaprezentowania oferty przez PF
5. Rozpoczęcie realizacji przez PF Projektów w okresie, w którym potencjalni Ostateczni Odbiorcy mieli już zaplanowane budżety na dany rok.
6. Powszechny, w województwie łódzkim, problem ze znalezieniem wykonawców inwestycji, związany z powyższym wzrostem kosztów usług budowlanych, który sprzyja odkładaniu w czasie podjęcia decyzji o inwestycji.

Kolejną część prezentacji stanowiło omówienie wsparcia w zakresie efektywności energetycznej w nowej perspektywie finansowej z Funduszy Europejskich dla łódzkiego 2027. Omówiona została Umowa partnerstwa, która obecnie nie obejmuje wspólnej polityki rolnej. Pozostałe elementy są w dużej mierze tożsame z tymi, które do tej pory obowiązywały.

Zamiast 11 Celów tematycznych w okresie 2014-2020 w nowej perspektywie mamy 6 celów polityki, w tym nowe cele 5. i 6. Brak jest odpowiednika CT11 Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej. Podobnie jak miało to miejsce w okresie 2014-2020 regionom powierzono zarządzanie ok. 40% alokacji przyznanej Polsce na lata 2021-2027. Programy regionalne ponownie będą współfinansowane z dwóch funduszy (EFRR i EFS+). Koncentracja tematyczna na nasz program regionalny została wskazana przez MFiPR w projekcie kontraktu programowego i jest tożsama dla wszystkich programów regionalnych. Trwają jeszcze prace nad koncentracją na CP2 – może dojść do obniżenia wymogów w tym zakresie (obecnie minimum 37% środków na EFRR na środowisko i niskoemisyjność). Na kolejnym slajdzie pokazano zaplanowane priorytety oraz przypisaną do nich alokację środków.

Środowisko jest jednym z najważniejszych obszarów interwencji w nowej perspektywie finansowej. Zapewnieniu zrównoważonego rozwoju posłuży koncentracja na projektach, które będą tworzyć zielony region.

Działania termomodernizacyjne realizowane będą na podstawie przeprowadzonych wcześniej audytów energetycznych i wymagana będzie efektywność nie mniejsza niż 25%.

Wymagane w perspektywie finansowej 2014-2020 plany gospodarki niskoemisyjnej (PGN), w perspektywie finansowej 2021-2027 prawdopodobnie nie będą obowiązkowe – czekamy jeszcze na decyzję KE w tym zakresie.

Ostatnim elementem zawartym w tej prezentacji była Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich w województwie łódzkim. Można w nich szukać informacji o dofinansowaniach, konkursach, beneficjentach, zasadach korzystania z pomocy oraz rozliczania dofinansowań.

Prezentacja dotychczasowego systemu doradztwa energetycznego w zakresie efektywności energetycznej oraz oferty finansowej WFOŚiGW

Michał Ochota - Doradca energetyczny WFOŚiGW w Łodzi

W swojej prezentacji Pan Michał Ochota przedstawił Projekt Doradztwa Energetycznego finansowany w 100% ze środków UE. Celem projektu jest wsparcie przedsięwzięć inwestycyjnych przyczyniających się do realizacji pakietu klimatyczno – energetycznego UE 3x20, w tym inwestycji w zakresie efektywności energetycznej. Wśród celów szczegółowych należy zauważyć planowane wsparcie 800 inwestycji z zakresu EE i OZE. Pan Michał Ochota podkreślił, iż prowadzone doradztwo energetyczne dotyczy wszystkich inwestorów i jest całkowicie dla nich bezpłatne oraz zachęcił do korzystania z usług.

Moderator spotkania poinformował uczestników, iż była to tylko wstępna ogólna informacja dotycząca Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, a prelegent przedstawi szczegółowe prezentacje systemu wsparcia uczestnicząc w sesjach tematycznych.

2.2.2 SESJA TEMATYCZNA 1 Finansowanie termomodernizacji budynków mieszkalnych wielorodzinnych

Dariusz Heim moderator

Piotr Szewczyk reporter

Andrzej Gołąbek przedstawiciel organizatora

Tematem sesji było zaprezentowanie źródeł finansowania inwestycji w poprawę efektywności energetycznej dla budynków mieszkalnych wielorodzinnych. Zaprezentowano montaż finansowy przedsięwzięć w oparciu o różnorodne środki, a także wskazano na możliwość pozyskania dofinansowania opracowania dokumentacji technicznej będącej podstawą do prowadzenia inwestycji i finansowania jej ze źródeł zewnętrznych. W ramach dyskusji uczestnicy dzielili się swoimi doświadczeniami ze zrealizowanych już inwestycji. Położono szczególny nacisk na informacje dotyczące przygotowania wniosków aplikacyjnych, pozyskane dofinansowanie oraz jego rozliczenie. Prowadzona dyskusja w oparciu o prezentowane dobre praktyki umożliwiła sformułowanie wniosków, które powinny być wykorzystane przy modyfikacji istniejących i tworzeniu nowych programów i polityk wspierających efektywność energetyczną w budynkach mieszkalnych.

Prezentacja źródeł finansowania termomodernizacji budynków mieszkalnych wielorodzinnych z WFOŚiGW w Łodzi oraz identyfikacja niezbędnych na poziomie regionalnym działań koniecznych do wsparcia inwestycji w efektywność energetyczną

Michał Ochota - Doradca energetyczny WFOŚiGW w Łodzi

Prezentowano ogólne zasady udzielania dofinansowania prac termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych wielorodzinnych ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielni mieszkaniowych, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz przedsiębiorstw. Wskazano na ewentualne zagrożenia mogące powstać na etapie rozliczenia otrzymanego dofinansowania i zaprezentowano warunki częściowego umorzenia pożyczek.

ELENA dofinansowanie do opracowywania dokumentacji technicznej w tym audytów energetycznych dla Wspólnot Mieszkaniowych

Joanna Józefowicz i Karolina Curyło-Konieczek - BNP Paribas

Pani Joanna Józefowicz zaprezentowała ofertę banku kierowaną do wspólnot mieszkaniowych w zakresie kredytowania przedsięwzięć termomodernizacyjnych w ramach ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz warunki udzielenia dofinansowania opracowania dokumentacji projektowych i audytów energetycznych. W przedstawionej prezentacji zawarta została również informacja na temat innych produktów bankowych dedykowanych wspólnotom mieszkaniowym.

Działania dotyczące efektywności energetycznej realizowane w województwie łódzkim, napotkane bariery oraz identyfikacja potrzebnych działań na poziomie regionalnym, koniecznych do wsparcia inwestycji w efektywność energetyczną

- Maria Kowalska - Łódzkie Stowarzyszenie Zarządców Nieruchomości
- Michał Łuczak - Urząd Miasta w Uniejowie prezentacja nt. wdrażania programu Czyste Powietrze w mieście i gminie Uniejów
- Andrzej Brodowski - Ozorkowska Spółdzielnia Mieszkaniowa
- Piotr Lebedziński - Prezes Zarządu SM Radogoszcz – Zachód, audytor energetyczny

Omówione w poszczególnych prezentacjach doświadczenia i uwagi dotyczące przygotowania i realizacji przedsięwzięć podnoszących efektywność energetyczną w budynkach mieszkalnych były szczególnie interesujące bowiem odnoszono się w nich w dużej mierze do konkretnych realizacji. Wyjątkiem w tym przypadku było wystąpienie Pana Michała Łuczaka, który zaprezentował funkcjonujący w gminie Uniejów system pomocy przy pozyskaniu dofinansowania w ramach programu Czyste Powietrze jako jeden z instrumentów finansujących działania termomodernizacyjne w budynkach mieszkalnych. Wskazano na rosnące zainteresowanie tą formą dofinansowania co przekładało się na wzrost ilości składanych wniosków. Gmina na podstawie umowy zawartej z WFOŚiGW w Łodzi prowadzi punkt doradztwa w zakresie przygotowania dokumentacji aplikacyjnej.

W swojej prezentacji Pani Maria Kowalska omówiła problemy z jakimi borykają się zarządcy nieruchomości w trakcie procesu przygotowania dokumentacji, oceny złożonych wniosków, realizacji prac i rozliczania otrzymanego dofinansowania w ramach funkcjonujących na rynku systemów wsparcia przedsięwzięć termomodernizacyjnych.

Przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych z terenu województwa łódzkiego zaprezentowali wnioski płynące ze zrealizowanych dużych projektów podnoszących efektywność energetyczną budynków znajdujących się w zasobach tych spółdzielni. Działania realizowane konsekwentnie na przestrzeni wielu lat prowadziły do utrzymania jednostkowych stawek kosztów eksploatacyjnych na niezmiennym poziomie lub ograniczały ich wzrost mimo rosnących stawek zakupu energii elektrycznej, ciepłej i paliw.

Montaż finansowy inwestycji

Piotr Stawicki - Doradca w zakresie finansowania inwestycji we Wspólnotach Mieszkaniowych

Prezentacja dotyczyła „montażu finansowego” przedsięwzięcia termomodernizacyjnego realizowanego w budynku jednej ze wspólnot na terenie Łodzi. Wykazano, że oprócz podstawnego źródła finansowania w postaci pożyczki termomodernizacyjnej pozyskano dodatkowo środki

zewnątrzne na wykonanie węzła cieplnego, pokrycia kosztów opracowania dokumentacji oraz zbycia praw majątkowych jakimi są świadectwa efektywności energetycznej. Pozyskane w ten sposób dodatkowe środki finansowe stanowiły około 8,7% wartości zadania.

Dyskusja, przedstawienie wstępnego podsumowania sesji przez reportera.

Kluczowe pytania

- Jakie problemy natury formalnej napotykają zarządcy budynków przy realizacji przedsięwzięć zwiększających efektywność energetyczną?
- Czy funkcjonujące systemy wsparcia są atrakcyjne dla potencjalnych inwestorów i czy są motywacją do zwiększenia liczby realizowanych działań?
- Co ogranicza wzrost liczby realizowanych projektów?
- W jaki sposób zwiększyć dostępność oraz usprawnić istniejące systemy wsparcia, w sposób umożliwiający osiągnięcie celów krajowych i unijnych w zakresie wzrostu efektywności energetycznej sektora komunalnego?

Konkluzje i rekomendacje

- Poruszono kwestię waloryzacji wysokości udzielanej przez WFOŚiGW pomocy w związku z rosnącymi kosztami realizacji prac. Co jest lub może być problemem w realizacji przedsięwzięć podnoszących efektywność energetyczną w najbliższym czasie.
- Wskazano jako jedno z ograniczeń możliwości udzielenia wsparcia ze środków WFOŚiGW wysokość wymaganych zabezpieczeń udzielenia dofinansowania.
- Jednym z istotnych działań jest likwidacja ogrzewania piecowego. Na ten cel dostępne są zbyt małe środki finansowe.
- W zakresie realizacji wskazano na ograniczenia techniczne w likwidacji ogrzewania czyli lokalizacja nowego źródła ciepła – węzła cieplnego, kotłowni. Zapewnienie pomieszczeń, które spełniałyby wymagania WT lub konieczność uzyskania odstępstw od tych przepisów.
- Utworzenie specjalnych programów finansowania likwidacji niskiej emisji z niewielkim lub bez udziału własnego.
- Zwrócono uwagę, że największe problemy związane są z modernizacjami budynków wznoszonych w okresie międzywojennym, położonych w strefach ochrony konserwatorskiej.
- Konieczność edukowania społeczeństwa w zakresie ograniczenia zużycia energii – podnoszenie świadomości proekologicznej.
- Wskazano jako jeden z elementów zachęty - zwolnienia podatkowe związane z realizowanymi pracami termomodernizacyjnymi np. na wzór remontów budynków znajdujących się w miejskiej ewidencji zabytków.
- Podstawą udzielenia wsparcia powinny być rzetelnie wykonane audyty energetyczne. Jako optymalne rozwiązanie wymóg współpracy z audytorem na każdym etapie realizacji inwestycji.
- Zwrócono uwagę, na duże zainteresowanie realizacją prac termomodernizacyjnych co skutkowało w ostatnim czasie wyczerpaniem dostępnych środków finansowych oraz zatorami w ocenie składanych wniosków.
- Pozytywnie oceniono współpracę w zakresie finansowania z BGK (ustawa termomodernizacyjna), oraz wskazano na występujące problemy z oceną wniosków i rozliczeniem ich przy finansowaniu ze środków WFOŚiGW.

- Zaprezentowano przykłady działań, które pozwoliły na uzyskanie poziomu oszczędności wykazanych w prawidłowo wykonanych audytach energetycznych.
- Wskazano jako dodatkowy efekt prac termomodernizacyjnych obniżenie opłat stałych za zakupioną energię.
- Systemowe/etapowe realizowanie prac termomodernizacyjnych gwarantuje osiągnięcie zakładanych efektów.
- Zgłoszono postulat, aby opracowanie audytów energetycznych odbywało się na podstawie rzeczywistych pomiarów, co gwarantowałoby uzyskanie zakładanych efektów energetycznych i ekonomicznych.
- Zarekomendowano do realizacji w ramach prac termomodernizacyjnych wykonania instalacji kolektorów słonecznych wspomagających przygotowanie c.w.u. jako przedsięwzięcia przynoszącego znaczne oszczędności zakupu energii cieplnej. Zwrócono jednocześnie uwagę na konieczność równoległej modernizacji instalacji c.w.u. w zakresie ograniczenia strat ciepła na cyrkulacji.
- Zwrócono uwagę na konieczność edukowania zarówno służb zatwierdzających projekty budynków objętych ochroną konserwatorską, jak i projektantów oraz audytorów.

UCZESTNICZY

W sesji udział wzięli przedstawiciele:

- Alfa - Zeta Spółka z o.o.
- AUiPE-AG
- BAPE
- BB Media
- BNP Paribas
- Doradca energetyczny WFOŚiGW w Łodzi
- ESDZ
- IME
- KANCELARIA UBEZPIECZENIOWA GAJA
- LAKSZMI Piotr Stawicki
- Łódzkie Stowarzyszenie Zarządców Nieruchomości
- MONO-DOM s.c.
- Neutrino
- Ozorkowska Spółdzielnia Mieszkaniowa
- Phinance S.A.
- SM Radogoszcz - Zachód
- Regionalna Agencja Poszanowania Energii Sp. z o.o.
- SAPE
- Urząd Gminy Sieradz
- Urząd Gminy Wróblew
- Urząd Miasta Bełchatowa
- Urząd Miasta Łodzi
- Urząd Miasta Rawa Mazowiecka
- Urząd Miasta w Uniejowie
- Zrzeszenie Audytorów Energetycznych
oraz specjalista ds. audytów i finansowania EE.

2.2.3 SESJA TEMATYCZNA 2 Instrumenty finansowe służące zwiększaniu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej

Witold Kurczyński moderator

Maciej Muzyczuk reporter

Marta Podfigurna przedstawiciel organizatora

Celem tej sesji tematycznej była prezentacja dobrych praktyk oraz wymiana doświadczeń w zakresie inwestycji służących efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej. Podstawą do dyskusji było zaprezentowanie źródeł finansowania inwestycji. Zauważono również złożoność projektów poprawy efektywności energetycznej na każdym ich etapie: przygotowanie, realizacja, działania powykonawcze. Na tej podstawie omówione zostały modele wsparcia inwestorów w tym również w formule one-stop-shop. Wskazano również na nieoczekiwane efekty działań zmierzających do poprawy efektywności energetycznej w tym wzrostu opłat wynikających z przekroczenia mocy biernej pojemnościowej w wyniku montaż instalacji PV i/lub wymiany oświetlenia na LED. Uczestnicy konferencji dzielili się swoimi doświadczeniami ze zrealizowanych już inwestycji. Wskazywano na trudności finansowania przedsięwzięć w szczególności w formule PPP. Prowadzona dyskusja oraz zaprezentowane przykłady dobrych praktyk finansowania inwestycji przyniosły konkluzje, które mogą zostać wykorzystane przy realizacji kolejnych inwestycji na każdym z jej etapów.

Wymiana oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej na energooszczędne i jego wpływ na moc bierną Montaż instalacji fotowoltaicznej w budynku użyteczności publicznej i możliwości rozliczania prosumenckiego w świetle przepisów o zamówieniach publicznych

Maciej Muzyczuk - Stowarzyszenie Certyfikatorów i Audytorów Energetycznych

Podczas wystąpienia zwrócono uwagę na kwestię poboru mocy biernej przez zasilacze w oprawach LED. Z uwagi na bardzo wysokie opłaty za ponadumowny pobór mocy biernej. Po wymianie oświetlenia w budynku na energooszczędne oświetlenie LED, koszt zakupu energii może znacząco nie spaść, pomimo znacznej redukcji zainstalowanej mocy opraw oświetleniowych. Należy zatem uważnie analizować pierwsze faktury za energię elektryczną po wymianie oświetlenia, a w przypadku wystąpienia opłat za pobór mocy biernej należy podjąć działania zaradcze w postaci montażu kompensatorów mocy biernej.

W prezentacji zostały także przytoczone definicje mocy biernej wraz z podziałem na indukcyjną i akumulacyjną (pojemnościową). Podane zostały przykłady opraw oświetleniowych, a także urządzenia do kompensacji mocy biernej: dławiki i kondensatory.

W drugiej części wystąpienia zwrócono uwagę na fakt, że opłacalność instalacji fotowoltaicznej często jest przeszacowana. We wstępnych analizach nie uwzględnia się chwilowych nadprodukcji energii w instalacji fotowoltaicznej w stosunku do bieżących potrzeb. Nadwyżki te w przypadku instalacji on-grid oddawane są do sieci elektroenergetycznej i w zależności od formy umowy z dostawcą energii oraz w zależności od wielkości instalacji fotowoltaicznej mogą być rozliczone w jednej z form:

- Sprzedane (nieatrakcyjne stawki)
- Rozliczone na zasadach prosumenckich 80% nadwyżek w przypadku instalacji o mocy do 10 kWp

- Rozliczone na zasadach prosumenckich 70% nadwyżek w przypadku instalacji o mocy od 10 do 50 kWp

W wystąpieniu został podany przykład instalacji fotowoltaicznej zainstalowanej na budynku użyteczności publicznej wraz z uwzględnieniem prostego czasu zwrotu inwestycji w zależności od sposobu rozliczenia nadprodukcji energii elektrycznej:

- Wykorzystanie 100% wyprodukowanej energii na miejscu na potrzeby własne
- Wykorzystanie 80% wyprodukowanej energii na miejscu na potrzeby własne, nadwyżki (20%) rozliczone na zasadach prosumenckich
- Wykorzystanie 70% wyprodukowanej energii na miejscu na potrzeby własne, nadwyżki (30%) odsprzedane do sieci elektroenergetycznej

Prosty czas zwrotu przedstawia się odpowiednio: 11,4, 11,9 oraz 12,7 lat – spadek opłacalności inwestycji jest szczególnie zauważalny w przypadku sprzedaży energii do sieci. Co jednak istotne, aby była możliwość prosumenckiego rozliczania nadwyżek wyprodukowanej w mikroinstalacji OZE energii, konieczne jest podpisanie umowy kompleksowej z operatorem sieci dystrybucyjnej na zakup i dystrybucję energii.

W przypadku budynków użyteczności publicznej, w oparciu o ustawę o zamówieniach publicznych, najczęściej przetargi organizowane są oddzielnie na zakup i oddzielnie na dystrybucję energii, zaś z przetargów wyłaniany są różni oferenci – nie ma zatem możliwości podpisania umowy kompleksowej.

Aspekt ten jest szczególnie istotny również w świetle zmieniających się przepisów: projekt nowelizacji ustawy o charakterystyce energetycznej zakładający rezygnację z możliwości rozliczania prosumenckiego.

Działania dotyczące efektywności energetycznej realizowane w województwie łódzkim, napotkane bariery oraz identyfikacja potrzebnych działań na poziomie regionalnym, koniecznych do wsparcia inwestycji w efektywność energetyczną

Wystąpienia przedstawicieli samorządu lokalnego, w tym:

- Mirosław Madajski - Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Uniejów
- Dominik Gabrysiak - Wicestarosta Powiatu Zgierskiego
- Anna Sobierajska Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miasta Zgierza
- Krzysztof Łobodziński Naczelnik Wydziału Pozyskiwania Środków Pomocowych Urzędu Miasta

Podczas wystąpień przedstawiciele gmin i powiatów województwa łódzkiego podzielili się własnymi doświadczeniami z realizacji przedsięwzięć mających na celu podniesienie efektywności energetycznej budynków. Inwestycje te realizowane są przy wsparciu finansowym głównie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (dalej: WFOŚiGW), a także środków UE z Regionalnych Programów Operacyjnych województwa łódzkiego (dalej: RPO). Prelegenci zgodnie zauważają, że prace termomodernizacyjne przynoszą zauważalne zmniejszenie zużycia energii w budynkach, a co za tym idzie przynoszą zauważalne korzyści finansowe dla budżetu. Zauważono też, że inwestycje w poprawę efektywności energetycznej łagodzą skutki podwyżek cen energii i jej nośników, które są szczególnie intensywne w ostatnim czasie.

We wszystkich zaprezentowanych gminach i powiatach prace termomodernizacyjne wciąż trwają oraz są dalsze plany na poprawę efektywności energetycznej.

Spośród programów dofinansowania wyróżniono rządowy program „Czyste Powietrze”. Co prawda program ten dotyczy budynków mieszkalnych, jednak część gmin aktywnie włącza się w ten program, stąd też w sesji tematycznej nr 2 przedstawiono kilka obserwacji związanych z tym programem. Zauważalne jest zainteresowanie mieszkańców wspomnianym programem, jednakże jest ono niższe niż spodziewane, pomimo realizowanych przez gminy (i nie tylko) kampanii informacyjnych. WFOŚiGW posiada w swojej ofercie konkurencyjny program wsparcia dla gmin i ich mieszkańców, na wymianę źródeł ciepła. W tym przypadku zainteresowanie mieszkańców programem jest znacznie wyższe. Jako przyczynę takiego stanu rzeczy wskazuje się w głównej mierze uproszczone procedury aplikacji mieszkańców o środki dofinansowania w programie gminnym w stosunku do programu „Czyste Powietrze”.

Podczas ożywionej dyskusji poruszono tematykę Partnerstwa Publiczno-Prywatnego (dalej: PPP). Niektórzy z prelegentów wyrażają swoje obawy związane z tą formułą. Największe lęki budzi szczególnie duża odpowiedzialność, w tym karna, wraz z wysokim ryzykiem wystąpienia długotrwałych kontroli ze strony instytucji państwowych (w szczególności Krajowej Administracji Skarbowej).

Stwierdzono, iż mając na uwadze fakt, iż finansowanie tych inwestycji ma bezpośredni związek z sytuacją finansową JST mogą mieć pewne trudności z zapewnieniem środków publicznych na pożyczki. Dodatkowo zagrożeniem jest również potencjalne zainteresowanie pośredników finansowych.

Wiele podmiotów publicznych w regionie nie jest jeszcze gotowych na formułę PPP, szczególnie wątpliwości są w zakresie zapewnienia pełnej transparentności przetargów i współpracy z wyłonionym partnerem prywatnym. W opinii prelegenta sposobem na zachętę instytucji publicznych do formuły PPP oraz na zmniejszenie ich obaw mogłyby być m.in. szkolenia i konferencje poświęcone PPP. Pomimo, że takowe są prowadzone, nie przekłada się to na wzrost inwestycji w ramach partnerstwa publiczno-privatnego. W dyskusji padł też postulat o realizację kilku projektów pilotażowych, aby pokazać innym podmiotom publicznym, że projekty są możliwe do zrealizowania z powodzeniem w tej formule, a także celem wypracowania pewnych dobrych praktyk. Pojawił się też pomysł partycypacji jednostek krajowych (np. spółek Skarbu Państwa) w projektach realizowanych w ramach PPP na szczeblu regionalnym. Z obserwacji prelegentów i uczestników dyskusji wynika jednak, że gminy częściej korzystają z umów partnerstwa publiczno-privatnego niż instytucje państwowe. Pojawiło się pytanie „z czego to wynika?” oraz oczekiwanie, aby dobry przykład szedł od góry tzn. od instytucji rządowych i spółek Skarbu Państwa.

Zwrócono także uwagę, że projekty nie powinny być kończone na etapie odbioru prac budowlanych, a zachodzi konieczność zarządzania gospodarką energetyczną w budynku po przeprowadzeniu prac. Szczególnie istotny jest monitoring zużycia energii, celem szybkiego wyłapania wszelkich anomalii i szybkiej diagnozie ich przyczyn, aby zmaksymalizować efekty wynikające z przeprowadzonych prac.

Z drugiej strony, przedstawione zostały doświadczenia podmiotów, które realizowały duże projekty w formule PPP i doceniają jej zalety. W ramach projektu przeprowadzono kompleksową termomodernizację 24 obiektów użyteczności publicznej, w tym termoizolację przegród budowlanych, wymianę stolarki i ślusarki otworowej, wymianę źródeł ciepła i modernizację instalacji wewnętrznych ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, wymianę oświetlenia wbudowanego. Dodatkowo wprowadzono systemy zarządzania energią w budynkach (BIM – Building Information Modeling; SCADA – Supervisory Control and Data Acquisition). Projekt w całości został zrealizowany w ramach umowy partnerstwa publiczno-privatnego. Z zalet takiej formuły wymieniono w szczególności:

- Kompleksowość i jednoczesność przedsięwzięcia – prace zostały przeprowadzone w całości, jednocześnie we wszystkich placówkach.
- Korzystny montaż finansowy – jednolite rozłożenie płatności gwarantuje płynność finansową gminy, pozwalając jednocześnie na czerpanie korzyści wynikających z realizacji inwestycji.
- Rozłożenie wkładu finansowego na dłuższy okres czasu, niwelacja dużego i kompleksowego wysiłku inwestycyjnego.

Zauważono, że doświadczenia w ramach projektu w formule PPP nie byłyby tak pozytywne, gdyby nie profesjonalne wsparcie zewnętrznych specjalistów posiadających doświadczenie w realizacji umów PPP, szczególnie w zakresie:

- konstrukcji umowy,
- negocjacji umowy,
- dopilnowania ram czasowych,
- rozliczenia dofinansowania wraz z przygotowaniem wniosków o płatność (projekt dofinansowany był z funduszy UE),
- zapewnienia stałego dialogu pomiędzy stronami PPP,
- koordynacji prac.

W ramach projektu osiągnięto z powodzeniem efekt w postaci kompleksowej i jednolitej termomodernizacji budynków (łącznie z ich jednolitą kolorystyką, wyróżniającą je na obszarze gminy) oraz monitoringu osiągniętych efektów. Monitoring potwierdza skalę osiągniętych efektów.

Zauważono, że realizacja przedsięwzięcia w ramach umowy partnerstwa publiczno-prywatnego wydłuża cały proces, szczególnie na etapie przygotowawczym, ale z drugiej strony przyspiesza go na etapie wykonawczym. Umowa partnerska niejako wymusza, aby wszelkie problemy, które wystąpią na etapie realizacji prac, były rozwiązywane bezzwłocznie, na bieżąco. Doceniono tu także udział koordynatora. Warto dodać, że pomimo wydłużonego procesu przygotowania zamówienia i tu efekt jest wymierny, bo owocem jest bardziej optymalne dopasowanie ofert partnerów prywatnych do potrzeb i oczekiwań partnera publicznego.

Zainteresowanie słuchaczy wzbudziły kontrole przeprowadzone w związku z realizacją projektu. W końcowej fazie etapu projektowego miała miejsce kontrola Krajowej Administracji Skarbowej – bardzo szczegółowa i rygorystyczna. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Kontrole innych instytucji, w tym operujących środkami dofinansowania z UE, opierały się jedynie na wnioskach z kontroli KAS – skoro tamta nie wykazała żadnych nieprawidłowości, to wniosek ten powtarzano w wynikach kolejnych kontroli.

Partnerem prywatnym było jedno przedsiębiorstwo, które było Generalnym Wykonawcą robót i zatrudniało podwykonawców.

Podkreślono, że pomimo wielu obaw w związku z realizacją projektów, końcowy rezultat jest zadowolający i ostatecznie gmina z dumą prezentuje swój projekt, zaś przedsięwzięcia polegające na szeroko rozumianej termomodernizacji budynków świetnie wpisują się w model partnerstwa publiczno-prywatnego. Sparafrazowano rozwinięcie skrótu PPP do PPPPP, gdzie ostatnie litery mają oznaczać Perfekcyjną Przejrzystość.

Należy zauważyć, że kluczowe znaczenie w PPP ma profesjonalne doradztwo prawne, obsługa postępowania i prowadzenie dialogu konkurencyjnego, zaś spada znaczenie doradztwa energetycznego, dlatego tym bardziej należy zapewnić skuteczne monitorowanie osiągniętych

efektów. Wskazano, że problemem może być niewielka ilość wykwalifikowanych osób, znających wnikliwie problematykę PPP.

Podczas prezentacji przedstawiono inny projekt, gdzie termomodernizacji poddane zostało 11 obiektów, z czego zdecydowana większość to budynki objęte opieką konserwatorską. Dyskusja skupiła się na problemach związanych z takimi przedsięwzięciami, spośród których wskazywano głównie:

- Konieczność stałej współpracy z konserwatorem zabytków (wojewódzkim, gminnym) i stosowanie jego wytycznych przy projektowaniu prac modernizacyjnych.
- Pandemię, która przyczyniła się do znacznego wydłużenia wszelkich procedur.

Problemem przy projektach dofinansowanych, szczególnie mając na uwadze powyższe, jest to, że budżet projektu ustala się z dużym wyprzedzeniem, a zanim dojdzie do realizacji projektu, jego koszt może znacznie się zmienić w wyniku:

- wahań cen rynkowych,
- prac dodatkowych, często nie będących kosztem kwalifikowanym, w wyniku szczególnych wymogów konserwatorskich,
- prac dodatkowych, powstałych w wyniku ujawnionych na budowie szczególnych okoliczności (np. pod odspajającym się tynkiem zabytkowe detale architektoniczne o sporej wartości historycznej).

Dodatkowym problemem dofinansowanych projektów obejmujących budynki zabytkowe są minimalne wymagania programowe do kwalifikowalności projektu, zazwyczaj w wysokości min. 40% zmniejszenia zapotrzebowania na energię, przy czym często wyższe oszczędności są w konkursach dodatkowo premiowane. Mając na uwadze ograniczenia wynikające z opinii konserwatorskiej może się zdarzyć, że w budynku nie będzie możliwości osiągnięcia takiego poziomu redukcji zapotrzebowania na energię czy redukcji emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

Modele one-stop-shop na poziomie regionalnym – doświadczenia UE

Andrzej Rajkiewicz - SAPE/FPE

Podczas prezentacji nawiązano do wcześniejszej dyskusji i model partnerstwa publiczno-prywatnego wraz ze wsparciem koordynacyjnym przedstawiono jako dobry przykład one-stop-shop (dalej: OSS). Przedstawiono propozycję adaptacji sformułowania one-stop-shop jako „Kompleksowa Obsługa Inwestorów”.

Podane zostały przykłady modeli biznesowych wsparcia inwestorów wraz z omówieniem ich mocnych i słabych stron oraz zaprezentowana została klasyfikacja form organizacyjno-prawnych wraz z przykładami.

Należy nadmienić, że w ramach projektu RoundBaltic, na podstawie diagnoz regionalnych z 7 województw, przedstawiono diagnozę jak wdrożyć model OSS w Polsce na poziomie regionalnym. Zidentyfikowano potrzeby wsparcia wśród inwestorów takich jak: właściciele budynków (jedno- i wielorodzinnych oraz użyteczności publicznej), jednostek samorządu terytorialnego, małych i średnich przedsiębiorstw, a także innej infrastruktury. Zdefiniowano także cechy, jakie powinna posiadać organizacja OSS, a także jakie powinna spełniać wymagania.

Na koniec przedstawiono dwa schematy lokalnego rynku usług energetycznych do obsługi przez OSS, z wykorzystaniem wsparcia UE. Ostatnim elementem prezentacji było scharakteryzowanie pożądanego cechy jakie powinna posiadać jednostka OSS/KOI w Polsce.

Prezentacja źródeł finansowania termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz identyfikacji niezbędnych na poziomie regionalnym działań koniecznych do wsparcia inwestycji w efektywność energetyczną

Michał Ochota - Doradca energetyczny WFOŚiGW w Łodzi

Funkcja energetyka gminnego wzbudziła w dyskusji duże zainteresowanie, szczególnie zakres jego kompetencji i obowiązków. Wypracowano pogląd, że energetycy gminni raczej nie powinni zajmować się samymi inwestycjami, a bardziej skupić na poszukiwaniu środków na realizację tych inwestycji, a także na wskazywaniu obiektów i instalacji, które powinny być poddawane działaniom inwestycyjnym.

Od 2019 roku trwał proces szkolenia energetyków gminnych, jednak z uwagi na stan pandemii został on wstrzymany. Wskazano na coraz pilniejszą potrzebę kontynuacji szkoleń. Mimo, iż w większości gmin stan wakatów dla energetyków gminnych jest wyczerpany, to powinni oni na bieżąco poszerzać swoją wiedzę.

W prezentacji przedstawiono źródła finansowania WFOŚiGW z podziałem na beneficjentów dla których dany program czy forma finansowania jest przeznaczony oraz z podziałem na formy finansowania. Przedstawiono zasady udzielania pomocy finansowej z WFOŚiGW, w tym także współfinansowane ze środków UE i innych zagranicznych.

Zwrócono uwagę, że w wielu trwających programach (z naborem ciągłym) nabór został chwilowo wstrzymany, a to z uwagi na bardzo dużą ilość wniosków do rozpatrzenia. Jako przyczynę tak dużej ilości złożonych wniosków podaje się:

- radykalny wzrost cen energii i jej nośników,
- zmiana zasad rozliczania energii wyprodukowanej w mikroinstalacjach odnawialnych źródeł energii.

Szacuje się, że od II kwartału 2022 r. praca WFOŚiGW powinna wrócić do normy i wszystkie trwające nabory zostaną wznowione.

Wątpliwości słuchaczy wystąpiły w zakresie kwalifikowalności beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego, który jest współwłaścicielem budynku wraz ze wspólnotą mieszkaniową. Podane zostało wyjaśnienie, że podmiot taki może starać się o dotację, przy czym może zająć konieczność rozbicia wniosku proporcjonalnie pomiędzy współwłaścicieli o różnych formach prawnych.

Prezentowano dokumenty potwierdzające osiągnięcie efektu rzeczowego i energetycznego.

Wskazano na konieczność zmian w zasadach finansowania z uwagi na znaczny wzrost kosztów inwestycyjnych, szczególnie w ostatnim półroczu.

Dyskusja, przedstawienie wstępnego podsumowania sesji przez reportera

Kluczowe pytania

- Jak bezpiecznie inwestować w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego i czy są alternatywy?
- Czy gminy są gotowe do PPP i pożyczek na termomodernizację obiektów?
- Czy miasto Łódź ma doświadczenia z PPP? Wskazane byłoby dzielenie się doświadczeniami z powiatami i gminami.

- Jak przygotować się do poprawy efektywności energetycznej w budynkach zabytkowych i na co zwrócić uwagę podczas inwestycji?
- Które z modeli one-stop-shop funkcjonujących w Europie Zachodniej są najbardziej adekwatne do sytuacji w Polsce na szczeblach krajowym, regionalnym, powiatowo/gminnym?
- Co dalej z energetykami gminnymi? Jak ich skutecznie szkolić w trakcie pandemii?
- Czy energetycy gminni zajmują się inwestycjami czy bieżącym właściwym / efektywnym wykorzystaniem energii? Co jest ważniejsze?
- Kiedy ponownie ruszą nabory wniosków na wsparcie z WFOŚiGW w Łodzi?
- Jak jednostka samorządu terytorialnego, która jest współwłaścicielem budynku wraz ze wspólnotą mieszkaniową może aplikować o dofinansowanie efektywności energetycznej z WFOŚiGW?

Konkluzje i rekomendacje

- Należy publicznie informować o zaletach inwestowania w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego oraz zwiększyć oczekiwania w stosunku do rządu, aby dawał dobry przykład, jako prekursor wdrażający nowe sposoby poprawy efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej.
- Zgłoszono postulat o realizację kilku projektów pilotażowych w formule PPP, aby pokazać innym podmiotom publicznym, że projekty są możliwe do zrealizowania z powodzeniem w tej formule, a także celem wypracowania pewnych dobrych praktyk.
- Zwrócono uwagę, że PPP często jest równoważne ESCO w Polsce.
- Wskazano potrzebę na dzielenie się doświadczeniami z przeprowadzonych inwestycji w efektywność energetyczną oraz sposobów ich finansowania.
- W przypadku kiedy Partner Prywatny jest Generalnym Wykonawcą inwestycji może być to przykład „one-stop-shop” (jeden kontrahent dla wielu działań).
- Wskazano jak istotny jest monitoring zużycia energii, celem szybkiego wyłapania wszelkich anomalii i szybkiej diagnozy ich przyczyn, aby zmaksymalizować efekty wynikające z przeprowadzonych prac termomodernizacyjnych.
- Podczas termomodernizacji budynków zabytkowych należy pamiętać, aby już na etapie przygotowywania się do inwestycji, być w ścisłym kontakcie z konserwatorem zabytków.
- Energetyk Gminny powinien zajmować się szeroko rozumianym zarządzaniem energią - w tym oczywiście wskazywać obiekty/instalacje, które powinny być poddawane działaniom inwestycyjnym. Samymi inwestycjami powinny zająć się działy inwestycji. Oczywiście taki model będzie inaczej wyglądał w dużym mieście, gdzie będzie musiał funkcjonować zespół energetyka gminnego, a inaczej w małej gminie, gdzie w ramach obowiązków będzie wykonywał działania związane z zarządzaniem energią.
- Wrócić do szkoleń dla energetyków gminnych. Rozpocząć szkolenia on-line.

UCZESTNICY

W sesji udział wzięli przedstawiciele:

- AUiPE
- BAPE
- Ekofabryka Doradztwo w Ochronie Środowiska
- Doradca energetyczny WFOŚiGW w Łodzi
- Motyles

- PCT
  - Powiat Zgierski
  - Projekt Grupa Witold Kurczyński
  - Regionalna Agencja Poszanowania Energii Środowiska w Toruniu
  - SAPE/FPE
  - Stowarzyszenie Certyfikatorów i Audytorów Energetycznych
  - Urząd Gminy Sieradz
  - Urząd Gminy Wartkowice
  - Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
  - Urząd Miasta Bełchatowa
  - Urząd Miasta Łodzi
  - Urząd Miasta Rawa Mazowiecka
  - Urząd Miasta w Uniejowie
  - Urząd Miasta Zgierza
- oraz doradca ekonomiczno techniczny.

2.2.4 SESJA PLENARNA PODSUMOWUJĄCA WYDARZENIE

Moderator Andrzej Gołąbek

Po sesjach tematycznych uczestnicy ponownie spotkali się wspólnie na sesji plenarnej. Zostały im przedstawione wstępne raporty z sesji tematycznych.

Podsumowanie sesji tematycznej 1 *Finansowanie termomodernizacji budynków mieszkalnych wielorodzinnych* zaprezentował Pan Piotr Szewczyk.

Podsumowanie sesji tematycznej 2 *Instrumenty finansowe służące zwiększaniu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej* przedstawił Pan Maciej Muzyczuk.

Na zakończenie obrad wystąpił Pan Andrzej Gołąbek, który zamknął posiedzenie i podziękował wszystkim za uczestnictwo.